

СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СУЧАСНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

А.М. Михайлик, СумДПУ ім. А.С.Макаренка

Перспектива інтеграції системи освіти України в європейський освітній простір має стати одним з пріоритетів розвитку нашого суспільства і держави. На цьому шляху освітянам доведеться подолати чимало перешкод. Одна з них - підвищення ролі кількісних і якісних характеристик національної системи освіти, зокрема системи педагогічних (дидактичних) вимірювань - атестації та оцінювання якості підготовки випускників школи.

Прискорення прогресу в науковій і виробничій сферах зумовлює зникнення старих профілів і спеціалізацій та появу нових, з відповідними вимогами і особливостями, оновлюється зміст навчання, запроваджуються нові педагогічні технології, змінюється структурна характеристика процесу навчання, створюються умови для масового отримання середньої освіти, можливості освіти впродовж всього життя, що докорінно ускладнює систему педагогічних вимірювань. І нарешті, швидкі темпи збільшення інформації впливають на методи управління процесом навчання, пріоритети отримують самонавчання, уміння швидко адаптуватись до нових умов та самовдосконалюватись.

Сьогодні постала гостра проблема якісного оцінювання навчальних досягнень учня під час навчального процесу. Все це вимагає удосконалення системи вимірювання ефективності і якості освіти. Звичайно, еталоном якості навчання є дотримання вимог державних стандартів, тоді як ефективність навчання - характеризується спроможністю досягти більшої якості при тих же або обмежених умовах організації процесу навчання. Цьому сприяють оптимізація процесу навчання, кінцевою метою якої є здійснення такої системи заходів щодо його удосконалення, при яких досягається максимальний навчальний результат з мінімальними витратами часу і послуг.

Усвідомлення того, що головною ланкою педагогічної системи є суб'єкт учіння, на всіх етапах воно повинно супроводжуватись потужним методичним шлейфом у вигляді професійних задач і завдань, а всі учасники процесу навчання повинні оволодіти сучасними технологіями педагогічного діагностування. Доцільно звернути увагу на зв'язок внутрішньошкільних діагностичних вимірювань з державною системою акредитації. В цій системі внутрішньошкільну діагностику необхідно

розглядати як головну ланку, що забезпечує якість освіти та професійної підготовки.

Педагогічна діагностика (від сiia - "прозорий" та гносис - "знання") в буквальному перекладі означає прояснення, розпізнавання. А можна тлумачити і як отримання інформації про стан та розвиток контрольованого об'єкту, в нашому розумінні - процесу навчання. Педагогічна діагностика не замінює собою дидактичних засобів навчання, а допомагає виявити умови, досягнення та недоліки цього процесу, визначити шляхи підвищення його ефективності та вдосконалення підготовки учнів до поставленої мети.

Діагностична діяльність, як і будь-яка інша, має предмет, мету, зміст, форми, методи і результати. Всі автори, які працювали над даною проблемою, вважають, що педагогічна діагностика досліджує навчальний процес, зокрема, його передумови, умови та результати з метою оптимізації чи обґрунтування значення успішності, здійснення педагогічної діяльності вчителя для суспільства. Деякі автори підкреслюють, що для об'єктивної діагностики діяльності вчителя має значення не лише сам результат (рівень знань, умінь, навичок учнів, рівень вихованості, інтелектуальний, емоційний і фізичний розвиток учнів), а й динаміка його зміни.

Останнім часом поле діяльності педагогічної діагностики істотно розширюється, вона стає більш поліфункціональною, бере на себе такі функції як аналітичну, оцінну, корекційну, орієнтаційну, інформаційну, функції контролю, мотивації та стимулювання.

Педагогічна діагностика забезпечує оперативний зворотний зв'язок, інформування викладача і учнів про рівень навченості та своєчасну і систематичну корекцію процесу навчання, інформаційно-пізнавальної взаємодії обох сторін.

Діагностичні вимірювання навчального процесу у загальноосвітніх закладах освіти мають бути комплексними, систематичними, прогностичними, повинні мати чітко визначені мету, завдання та методи їх досягнення, ґрунтовно впливати на ефективність кінцевих результатів діяльності. Внутрішньошкільна діагностика передбачає розв'язання цілого комплексу завдань, взаємообумовлених і взаємопов'язаних між собою глобальною метою: сприяти підвищенню ефективності навчально-виховного процесу та якості підготовки випускників відповідно освітнім стандартам.